

Plockepinn
Läsförståelse

Ledtrådar

till läsförståelse

FACIT

B

GÖREL HYDÉN

Till läraren

Med *Ledtrådar till läsförståelse B* blir eleverna uppmärksamma på specifika läsförståelsefärdigheter. Uppgifterna är utformade för att stimulera och utmana eleverna till att söka ledtrådar i bilden och/eller i texten på aktuell sida i boken, och att använda kunskaper som de har sedan tidigare. Efter att ha arbetat igenom boken vet eleverna lite mer om vilka möjligheter som finns för att skapa betydelse av det som sägs i en text och att få ut information från den – kunskaper som de behöver vid läsning inom skolans alla ämnen. Boken vänder sig till elever i årskurs 2 som läser enkla texter på egen hand.

Elevbokens uppläggning

Kapitlens ordningsföljd är vald för att eleverna ska kunna ta med sig det just inlärd till nästa kapitel, och nästa o.s.v. I varje kapitel finns någon uppgift som bygger på tidigare övade färdigheter. De fyra inledande kapitlen ger eleverna färdigheter som de kan använda strategiskt samtidigt som de övar på att skaffa sig kunskaper inom nya områden.

Arbetssätt

Eleverna kan arbeta med uppgifterna individuellt, men det är alltid en fördel om ett nytt kapitel introduceras av läraren. Förslag till introduktioner finns nedan under respektive kapitelrubrik. Efter varje avslutat kapitel kan eleverna gärna sitta i små grupper och diskutera och jämföra sina svar.

Svara på frågor

Många barn tror att de måste minnas en text när de ska svara på frågor om den lästa texten. De är inte medvetna om att det är nödvändigt att gå tillbaka till texten, eller ens att det är tillåtet att göra det, och tror att de borde ha förstått och kommit ihåg alla detaljer efter den första genomläsningen av texten. I kapitlet *Ledtrådar finns i frågan* lär sig eleverna följande modell som är användbar närhelst eleverna ska svara på frågor om en text som de har läst.

1. Läs frågan noga. Det är viktigt att du förstår vad du ska svara på.
2. Stryk under nyckelord i frågan. Nyckelorden talar om vilken information och vilka detaljer du ska söka efter i texten.
3. Hitta motsvarande nyckelord i texten.
4. Läs hela meningen där nyckelordet/nyckelorden finns, och ibland meningen före och efter. När du hittat rätt information kan du svara på frågan.
5. Om det finns svarsalternativ ska du läsa igenom alla alternativen innan du sätter kryss för det som stämmer bäst med vad du kom fram till.

Elevboken kapitel för kapitel

Målbeskrivning för varje kapitel finns på sidan 48 i elevboken. Nedan hittar du förslag till introduktion för varje kapitel (som förstås ska anpassas till den aktuella eleven/elevgruppen), tips som du kan ge eleverna, samt facit. Vissa frågor har flera ”rätt svar” och i de fallen står ordet ”Exempel” framför svaren. Eleverna formulerar sina svar på sitt eget sätt, men huvudinriktningen på svaren ska stämma med de som finns i facit.

Hälsningar

Görel Hyden

Ledtrådar finns i bilden sidorna 4–7

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att "läsa" bilder. Det betyder att du försöker förstå vad bilden berättar genom att tänka på vad du redan vet om den situationen. Det är bra att kunna "läsa" bilder eftersom många böcker som du läser har bilder som antingen vill beskriva något som står i texten, eller som vill berätta något mer än det som texten berättar.

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Fyra kompisar

1 Svara på frågorna om bilden.

a) Vad gör alla?

- ☐ De tvättar kläder. ☐ De simmar. ☒ De leker i vattenpölar.

b) Var är alla?

- ☐ De är i köket. ☒ De är i lekparken. ☐ De är på stranden.

c) Vad får du veta mer från bilden?

- ☐ Det är kallt. ☐ Det är söndag. ☒ Det regnar.

2 Skriv något mer som du får veta från bilden.

Exempel: Barnen är glada. En pojke har glasögon.

Det finns två gungor på gungställningen.

4

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Dags för lunch

1 Svara på frågorna om bilden.

a) Var händer det här?

- ☐ hemma ☒ i skolan ☐ i affären

b) När händer detta?

- ☐ på natten ☐ på morgonen ☒ på dagen

c) Vad får du **inte** veta från bilden?

- ☐ hur mycket klockan är ☒ vad barnen heter ☐ vilken mat barnen får

2 Skriv något mer som du **inte** får veta från bilden.

Exempel: Vad personerna heter. Hur maten smakar.

Vad personerna säger till varandra.

5

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Byggen

1 Svara på frågorna. Leta i bilden efter svaren.

a) Vad kan du säga om muren?

- ☐ Muren är byggd av sand.
☐ Muren är byggd av trä.
☒ Muren är byggd av stenar.

b) Vad kan du säga mer om muren?

Exempel: Det växer mossor på muren. En sten har lossnat.

2 Svara på frågorna. Leta i bilden efter svaren.

a) Vad kan du säga om personen?

- ☐ Hon är lärare.
☒ Hon är snickare.
☐ Hon är målare.

b) Vad kan du säga mer om personen?

Exempel: Hon har blåa byxor. Hon har en hammare.

3 Vad kan du säga om huset?

Exempel: Huset är ett slott.

Runt slottet finns en mur.

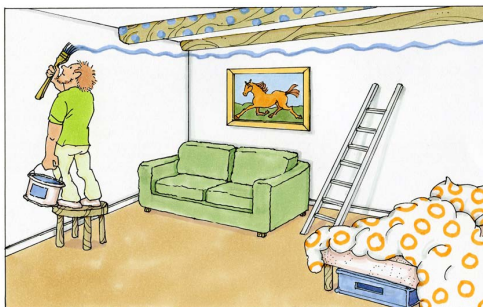
Slottet har många torn.

6

LEDTRÅDAR FINNS I BILDEN

Noa målar

Svara på frågorna. Jämför svaren med bilden.

1 Vad betyder orden med fet stil? Dra streck.

Noa står på en **pall**.

Han har en **pyts** med färg i ena handen.

Han har målat prickar på en **bjälke**.

Nu målar han en **bård** på väggen.

När han är klar ska han bädda sin **slaf**.

säng

stol

burk

rand

stock

2 Vilken färg har Noa i pytsen?

Det är blå färg i pytsen.

7

Ledtrådar finns i texten sidorna 8–11

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att läsa och följa beskrivningar. Då ska du göra precis så som det står i texten. För att du ska göra rätt är det viktigt att du inte missar detaljer i texten. Därför måste du läsa noga och vara säker på att du förstår vad du läser.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 8–9 Avsluta med att peka på varje bild och leta upp meningen där namnet/detaljerna finns för att stämna av att bilden och meningen hör ihop.

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Viktiga detaljer!

Läs meningarna noga.
Skriv barnens namn under rätt bild.

Selma gillar att simma i poolen.
William gillar att läsa på sitt rum.
Siri gillar att tvätta cykeln.
Joel gillar att läsa på stranden.
Mirvi gillar att cykla.
Nora gillar att simma i havet.

William

Mirvi

Selma

Nora

Joel

Siri

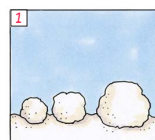
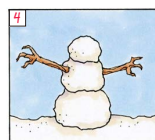
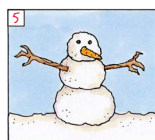
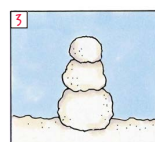
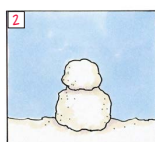
8

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Bygg en snögubbe

Läs meningarna noga. Skriv meningarnas nummer vid rätt bild.

1. Rulla tre bollar av snö. Bollarna ska vara olika stora.
2. Bygg en kropp av de två största bollarna.
3. Sätt den lilla snöbollen ovanpå kroppen.
4. Sätt fast två grenar som armar.
5. Tryck fast två stenar som ögon och en morot som näsa.
6. Sätt en hatt på gubbens huvud och en halsduk runt hans hals.

9

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Dagens rätt

- 1 Läs berättelsen.

Nu ska jag äta mat. I vänster hand har jag en gaffel.
I höger hand har jag en kniv. På tallriken finns en bit röd paprika och en rund röd tomat. Där finns också en liten gul potatis och tre fiskpinnar.

- 2 Gör klart bilden så att den passar till berättelsen.

- 3 Hur många röda grönsaker finns i din bild? 2

- ? Stämmer det med berättelsen? ☒ Ja ☐ Nej

10

LEDTRÅDAR FINNS I TEXTEN

Missan

- 1 Läs berättelsen.

Katten Missan ligger på trappan framför husets dörr.
Hon har rullat ihop sig med framtassarna under huvudet.
Den smala svansen hänger ner från trappan. Missan har vit päls, men nu är den grå för hon har jagat möss i en jordhög.

- 2 Rita Missan så lik katten i berättelsen som du kan.

- 3 Vilken färg har Missans päls på bilden?

☒ grå ☐ vit ☐ gul

- ? Stämmer det med berättelsen? ☒ Ja ☐ Nej

11

Ledtrådar från andra ord sidorna 12–15

Förslag till introduktion: När du läser en text och kommer till ett ord som du inte förstår ska du inte bara strunta i det, för då missar du ofta både detaljer och textens huvudidé. Det finns flera sätt att klura ut ord. I kapitlet "Ledtrådar från bilden" lärde du dig att en bild kan ge hjälp. I det här kapitlet ska du öva på att använda ledtrådar från det som andra ord berättar. Färdigheten att kunna klura ut ord är en av de viktigaste eftersom ordförståelse är grunden till läsförståelse.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 13–14 Stryk under ledtrådarna. Läs sedan båda meningarna/hela meningen med det valda ordet, så att du "hör" att meningen låter bra.

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Ugglan

Skriv det ord som passar bäst ihop med ledtrådarna.

- 1 Ugglan jagar på natten för den ser bra när det är mörkt.

kallt ljus mörkt

- 2 Den äter helst möss, maskar och andra små djur.

saker djur växter

- 3 Ugglan spanar ner på marken från en gren i ett träd.

moln träd fönster

- 4 Så fort den ser en mus flyger den rakt ner på det bytet.

boet taket bytet

- 5 Ugglan fångar bytet med sina vassa klor.

hittar fångar tappar

- 6 Den sväljer hela bytet utan att tugga sönder det.

steker tvättar sväljer

12

I skogen

- 1 Vad betyder ordet med **fet stil**? Sätt kryss.
Ledtrådar finns i meningen efter ordet.

- a) Knut bor i en **stuga** i skogen. Stugan har bara ett rum och kök.
☐ slott ☐ villa ☒ litet hus
- b) Han gillar att **strosa** i skogen. Han kan vandra i flera timmar.
☐ springa ☒ gå omkring ☐ sjunga
- c) Ibland **röjer** Knut i skogen. Då tar han bort grenar som blåst ner.
☐ dansar ☐ tvättar ☒ rensar
- d) Knut samlar på olika **ting**. En del är sånt som är bra att ha.
☐ träd ☐ kompisar ☒ saker
- e) En gång hittade han en **skrinda**. I den kör han ved.
☐ stol ☐ skridsko ☒ vagn
- f) Knut **sysslar** alltid med något. Han latar sig aldrig.
☐ slänger ☒ arbetar ☐ slarvar

- 2 Rita som du tror att en skrinda ser ut.

Eget förslag som visar att eleven förstår
att en skrinda är en vagn.

13

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Räven

Skriv det ord som du kan välja i stället för ordet under skrivlinjen.

mat smal bo soporna sover våt

- 1 En hungrig räv letar bland soporna i soptunnan.
avfallet

- 2 Räven är smal för den har inte ätit på flera dagar.
mager

- 3 Pälsen är våt för räven har gått länge i regnet.
fuktig

- 4 Räven hittar lite matrester som blir bra mat.
föda

- 5 En mätt räv går hem till sitt bo.
gryt

- 6 Sedan sover den i grytet hela dagen.
slumrar

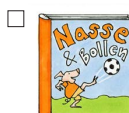
14

LEDTRÅDAR FRÅN ANDRA ORD

Sima

Vad betyder ordet med **fet stil** i de här meningarna, tror du?

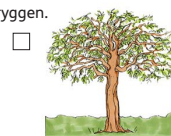
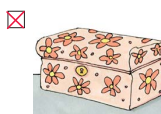
- 1 Sima sitter under en stor **bok** och läser.

- 2 Boken har flera tusen gröna **blad**.

- 3 Sima har en blommig **ask** bakom ryggen.

- 4 I asken ligger tre **pilar**.

15

Ledtrådar finns i frågan sidorna 16–19

Förslag till introduktion: *I det här kapitlet ska du öva på att läsa frågor noga. I varje fråga finns det ett eller flera ord som ger dig en ledtråd om vad svaret ska handla om. Dessa ledtrådar fungerar som nyckelord. Du ska läsa en fråga i taget och leta efter frågans nyckelord i texten längre ner på sidan. Du kommer att upptäcka att svaret på frågan finns i närheten av det nyckelordet. Då kan du svara på frågan.*

TIPS TILL ELEVERNA: Sidan 16 Stryk under nyckelordet i meningen.

Sidan 17–19 Stryk under nyckelorden både i frågan och i texten.

LEDTRÄDAR FINNS I FRÅGAN

Anton i köket

- 1 Hitta frågans ledtråd i berättelsen nedan. Svara sedan på frågan.

a) Vad gillar Anton att göra?
☐ rita kakor ☐ leka i köket ☒ baka

b) Vad ska Anton göra i morgon?
☐ cykla ☒ baka ☐ städa ☐ diska

c) Vad bakar Anton helst?

Han bakar helst kakor.

d) Vilka två sorter bakade Anton i dag?

Han bakade nötkakor och kokoskakor.

- 2 Läs hela berättelsen.

Anton gillar att baka. Han bakar helst kakor, men ibland gör han muffins också. I dag bakade han 20 nötkakor och 15 kokoskakor. I morgon ska han baka 20 muffins.

? Stämmer dina svar på frågorna med berättelsen? ☒ Ja ☐ Nej

16

LEDTRÄDAR FINNS I FRÅGAN

Mugg-telefon

- 1 Hitta frågans ledtråd i instruktionen nedan. Svara sedan på frågan.

a) Vad kan du göra av två pappersmuggar och ett snöre?
☐ en television ☒ en telefon ☐ ett teleskop

b) Var gör du ett hål?

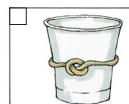
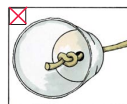
☒ i båda muggarna
☐ i en av muggarna
☐ på sidan av båda muggarna

c) Var gör du en knut?

☐ i ena änden på snöret
☐ mitt på snöret
☒ i båda ändarna på snöret

Gör en enkel telefon av två pappersmuggar och ett snöre. Gör ett hål i botten på båda muggarna. Dra snöret genom hålen. Gör en knut längst ut på snörets båda ändar. Knuten ska vara inuti varje mugg.

- 2 Vilken bild visar var knuten ska vara?

17

LEDTRÄDAR FINNS I FRÅGAN

Dinosaurier

- 1 Hitta frågans ledtråd i faktatexten nedan. Svara sedan på frågan.

a) Hur kan vi veta så mycket om dinosaurier?

☐ från deras fotavtryck
☐ från skinn från deras kroppar
☒ från deras skelett

b) Vad kan dinosauriernas skelett berätta?

☐ vilken färg de hade ☒ hur stora de var ☐ vad de åt

c) Vad kan skelettet inte berätta?

☐ om kroppens form
☐ om huvudets form
☒ om kroppens färg

d) Var har man hittat skelett?

☐ i parker ☒ över hela världen ☐ i havet

- 2 Läs hela texten.

Vi vet mycket om dinosaurier eftersom forskare har hittat delar av skelett över hela världen. Skeletten kan berätta hur stora dinosaurier var. Skeletten kan också berätta hur deras kroppar såg ut. Men skeletten kan inte berätta vilken färg dinosaurier hade.

? Stämmer dina svar på frågorna med texten? ☒ Ja ☐ Nej

18

LEDTRÄDAR FINNS I FRÅGAN

Igelkottar

- 1 Hitta frågans ledtråd i faktatexten nedan. Svara sedan på frågan.

a) Vad är igelkottar bra på?

☐ hoppa och klättra ☐ springa och dyka ☒ vandra och simma

b) Hur ser igelkottens ben ut?

De är smala och korta.

c) Hur långt kan en igelkott vandra?

Den kan vandra nästan tre kilometer.

d) När letar igelkotten efter mat?

Den letar efter mat på natten.

- 2 Läs hela texten.

Igelkottar har smala och korta ben, men de är ändå bra på att vandra långt. Under en natt kan en igelkott vandra nästan tre kilometer, när den letar efter mat. Igelkottar är också bra på att simma. Igelkottar i Sverige kan klättra över skrovliga stenar, men inte i träd.

a) Kan svenska igelkottar klättra i träd? ☐ Ja ☒ Nej

b) Har igelkottar långa ben? ☐ Ja ☒ Nej

19

Dra slutsatser sidorna 20–23

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att komma fram till ett beslut som är en rimlig slutsats utifrån fakta som du har fått från en bild eller från en text. Du ska också öva på att motivera dina slutsatser med exempel på ledtrådar. En slutsats är aldrig en vild gissning utan den bygger på vad du verkligen har fått veta från en bild eller en text.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 22–23 Försök att leva dig in i berättelsens personer och föreställa dig "Hur skulle jag ha känt mig om jag var ...?" Prova med att uttrycka den känslan i en grimas.

DRA SLUTSATSER

Hundens språk

Vilken slutsats passar bäst till ledtrådarna i bilden? Sätt kryss.

- ☒ Hunden har varit ute.
☐ Hunden har badat.

Hur ser du det i bilden?

Exempel: Den lämnar efter sig smutsiga fotspår.

- ☐ Hunden är trött.
☒ Hunden vill leka.

Hur ser du det i bilden?

Exempel: Den viftar på svansen. Den har en boll i munnen.

- ☒ Hunden vill gå en promenad.
☐ Hunden är hungrig.

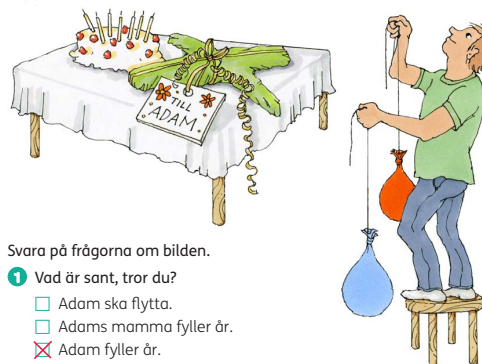
Hur ser du det i bilden?

Exempel: Hundar äter inte koppel. Hunden väntar vid dörren.

20

DRA SLUTSATSER

En viktig dag

Svara på frågorna om bilden.

1 Vad är sant, tror du?

- ☐ Adam ska flytta.
☐ Adams mamma fyller år.
☒ Adam fyller år.

Varför tror du så? Skriv två ledtrådar.

Exempel: Det står Till Adam på kortet.

Det är sju ljus i tårtan.

2 Vad finns det i paketet, tror du?

- ☐ båt ☐ bil ☒ flygplan

Varför tror du så?

Exempel: Formen på paketet liknar formen på ett flygplan.

21

DRA SLUTSATSER

Molly och Vilma

1 Läs berättelsen.

Molly och Vilma är bästisar. De har känt varandra ända sedan de var två år gamla. De träffas nästan varje dag och hittar på något kul. I morgon ska Vilma flytta till en annan stad.

2 Svara på frågorna.

a) Hur känner sig Molly, tror du?

Varför tror du så?

Exempel: Hon är ledsen eftersom hennes bästis ska flytta.

b) Hur känner sig Vilma, tror du?

Exempel: Hon är både ledsen och glad.

Varför tror du så?

Exempel: Hon kommer att sakna Molly. Hon tycker kanske att det ska bli spännande att flytta.

22

DRA SLUTSATSER

Vadims morgon

1 Läs berättelsen.

Vadim brukar vakna tidigt. Men i morse försov han sig och missade bussen. Han hade inte tid att äta frukost och han glömde fotbollen hemma. Och så kom han flera minuter för sent till skolan.

2 Svara på frågorna.

Hur känner sig Vadim när han kommer till skolan, tror du?

- ☐ Han känner sig glad.
☒ Han känner sig på dåligt humör.
☐ Han känner sig ensam.

Varför tror du så?

Exempel: Allt blev fel på morgonen. Han gillar nog inte att han glömde sin fotboll.

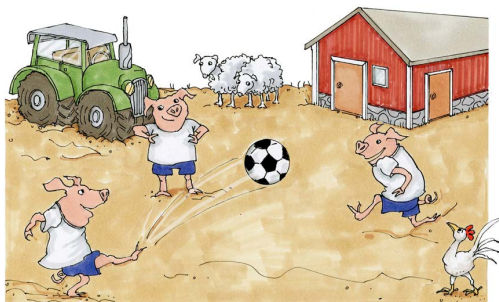
23

Verklighet och fantasi sidorna 24–27

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att bedöma om informationen i en bild eller i en text berättar något som skulle kunna vara från verkliga livet eller bara vara fantasier i påhittade berättelser. Det är bra att kunna skilja mellan verklighet och fantasi så att man inte luras att tro på allt som skrivs som påståenden. Det kallas för att tänka kritiskt när man ifrågasätter påståenden.

VERKLIGHET ELLER FANTASI

På riktigt eller på låtsas?

1 Svara på frågorna om bilden.

a) Var händer detta?

- ☐ i en djurpark ☐ i en stad ☒ på en bondgård

b) I vilken bok skulle bilden passa?

- ☒ i en sagobok ☐ i en faktabok

Varför tycker du så?

Exempel: Riktiga grisar har inte kläder och spelar inte fotboll.

2 Skriv två saker i bilden som skulle kunna finnas på riktigt.

Exempel: Traktorn och fären. Fotbollen och ladan.

24

På zoo

1 Läs berättelsen.

Djuren på zoo har mycket att göra.
Ugglan hoar i ett högt träd.
Kon säljer mjölk till besökarna.
Björnen trollar för barnen.
Fåret stickar varma tröjor av vit ull.
Sälen simmar under vattnet.

2 Svara på frågorna om berättelsen.

a) Vad kan hända i verkligheten?

- ☐ Ett får stickar tröjor.
☒ En ugglan hoar i ett träd.
☐ En ko säljer mjölk.

b) Vad händer bara i sagor?

1. Att en ko säljer mjölk.
2. Att en björn trollar.
3. Att ett får stickar tröjor.

c) Vad kan hända både i verkligheten och i sagor?

1. En ugglan kan ho.
2. En säl kan simma.

25

VERKLIGHET ELLER FANTASI

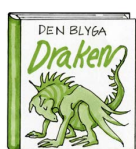
Bokomslag

Svara på frågorna om böckerna.

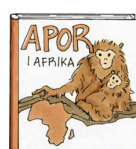
1 Vilken bok är en sagobok, tror du? Sätt kryss.

☐

☒

☐

Varför tror du så?

Exempel: Drakar finns inte på riktigt. De andra böckerna handlar om verkliga djur.

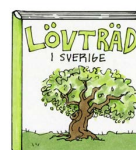
2 Vilken bok är en faktabok, tror du? Sätt kryss.

☐

☐

☒

Varför tror du så?

Exempel: Riktiga djur åker inte pulka eller har picknick. Lövträd finns på riktigt.

26

VERKLIGHET ELLER FANTASI

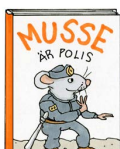
Fakta eller saga?

1 I vilken bok skulle de här meningarna kunna finnas?

	Faktabok	Sagobok
a) Plötsligt blev Ella liten som en myra.	☒	☐
b) Många dinosaurier var växtätare.	☒	☐
c) Lejon och tigrar är rovdjur.	☒	☐
d) Stanna! ropade musen.	☒	☐
e) Törnrosa sov i hundra år.	☐	☒
f) Det finns många olika sorters fåglar.	☒	☐
g) Spindeln fastnade i nätet och började gråta.	☒	☐
h) Harar har fyra ben.	☒	☐

2 Varje bild passar till en av meningarna ovan.

Skriv meningens bokstav under bilden.

d

f

c

27

Huvudidé och detaljer sidorna 28–31

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att lista ut vad en text handlar om i sin helhet. I berättelser och faktatexter finns det minst en idé/detalj i varje mening, och om du knyter ihop dem och sätter in dem i ett sammanhang så får du fram huvudidén. Det är nästan som att sätta en rubrik till texten. Om du kan lista ut en texts huvudidé så har du större chans att förstå texten.

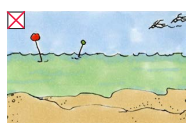
TIPS TILL ELEVERNA: Sidorna 28–30 Den första meningen i ett stycke innehåller ofta en ledtråd till styckets huvudidé. Sidan 31 Studera bilden och läs titeln noga!

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

Vad handlar det om?

- 1 Vad handlar berättelsen om? Sätt kryss vid rätt bild.

Stranden är fin i dag.
Vi leker i den vita sanden.
Vi letar efter vackra stenar.
Vi badar i havet.
Vi äter matsäck på stranden.
En dag vid havet är alltid rolig.

- 2 Vem handlar berättelsen om? Sätt kryss vid rätt bild.

Tussan är en katt.
Hennes päls är len och mjuk.
Nosen är blöt.
Tussan sover i min säng.
Ibland drömmer hon.
Då gnäller hon lite.

28

Fredagsmys

- 1 Läs berättelsen.

Alla i vår familj gillar pizza.
Vi äter pizza varje fredag.
Pappa gör de godaste pizzorna.
Pizza är mums!

- 2 Svara på frågorna. Vad handlar berättelsen om?

Den handlar om en familj som gillar pizza.

- 3 Passar bilden till berättelsen? ☐ Ja ☒ Nej

- 3 Rita något som passar till berättelsen.

Exempel: En pizza
En familj som äter pizza.
En pappa som bakar pizza.

29

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

Vad hör inte hit?

- 1 Läs berättelsen.

Teo är min kompis.
Han har mörkt hår.
~~Amir springer fort.~~
Teo är nästan alltid glad.

- a) Vad handlar nästan hela berättelsen om?

- ☐ ett barn som berättar om sig själv
☒ ett barn som berättar om Teo
☐ ett barn som tävlar

- b) Stryk den mening som inte handlar om Teo.

- 2 Stryk den mening som inte passar i den här berättelsen.

Jag önskar mig ett nytt husdjur.
En katt och en hund har jag redan.
Fiskar och fåglar skulle vara roligt att ha.
~~Tisdagar är bäst.~~
Kanske får jag en hamster eller en kanin.

Vad handlar berättelsen mest om?

- ☐ veckans dagar
☒ någon som vill ha ett nytt husdjur

30

HUVUDIDÉ OCH DETALJER

På biblioteket

Vad handlar varje bok om, tror du? Sätt kryss.

- 1 Den här boken handlar om
☐ hur man packar en resväska.
☐ en flicka som kommer hem från en resa.
☒ en flicka som ska resa ända till Afrika.

- 2 Den här boken handlar om
☐ vad apor äter.
☒ olika slags apor och var de lever.
☐ hur högt en apa kan klättra i träd.

- 3 Den här boken handlar om
☐ i vilken ordning man ska städa en bur.
☐ hur gammal en hamster kan bli.
☒ hur man tar hand om en hamster.

- 4 Den här boken handlar om
☐ hur hundar tar hand om sina valpar.
☒ en hund som hämtar stenar på månen.
☐ en hund som lär sig flyga.

31

I rätt ordning sidorna 32–35

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att följa händelseförloppet i berättelser. De flesta berättelser är uppbyggda i tidsordning, och det gör det lätt för läsaren att hänga med i handlingen. Det är också viktigt att uppfatta ordningsföljden mellan olika händelser. Om du kan berätta i tidsordning visar du att du har förstått vad du läste, och den som lyssnar på dig förstår också vad berättelsen handlar om.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidan 32 Tänk på vad du vet av dig själv om varje situation, och använd den erfarenheten när du löser uppgifterna. Sidorna 34–35 Läs frågornas tidsord och nyckelord noga så att du säkert vet vilka händelser du ska tidsordna.

I RÄTT ORDNING

Början, mitten, slutet

- 1 I vilken ordning händer det här, tror du? Skriv 1, 2 eller 3 vid bilden.

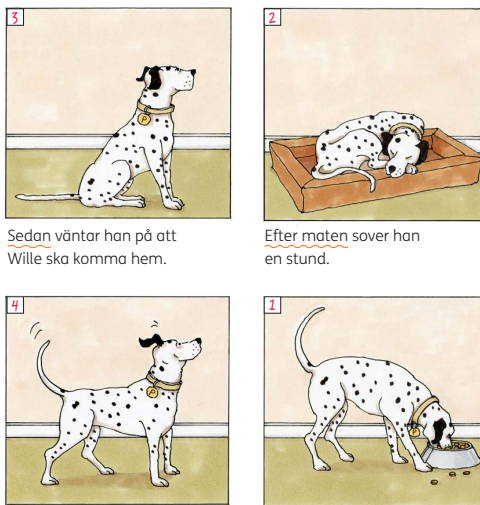
- 2 Berätta serie A för din lärare. Börja med bild 1.

32

I RÄTT ORDNING

Prickens vanliga dag

- I vilken ordning händer det här, tror du? Skriv 1, 2, 3 och 4. Tidsorden ger en ledtråd.

Sedan väntar han på att Wille ska komma hem.

Efter maten sover han en stund.

Till slut hör Pricken att Wille kommer.

Först äter Pricken lite mat.

33

I RÄTT ORDNING

Wille på kalas

- 1 Läs berättelsen.

Wille är på kalas hos Sia. Först får alla barn korv med bröd. Wille äter tre korvar. Lite senare äter barnen tårta. Wille tar en stor bit. Sedan dricker han ett stort glas saft. Därefter klättrar alla barnen i träd. Då börjar Wille må illa. Han klättrar snabbt ner från trädet.

- 2 Svara på frågorna.

- a) Vad gör Wille innan han äter tårta?
☐ mår illa ☐ dricker saft ☒ äter korv
- b) Vad gör Wille när han har ätit klart?
 Han klättrar i träd.
- c) När börjar Wille må illa?
 Medan han klättrar i trädet.
- d) Vad gör Wille till sist?
 Han klättrar ner från trädet.
- e) I vilken ordning får Wille det här? Skriv 1, 2 och 3.
 3 saft 1 korv med bröd 2 tårta

34

I RÄTT ORDNING

Ett paket

- 1 Läs berättelsen.

Nomi får ett paket. Hon skakar lite på det. Sedan knyter hon upp snöret runt paketet och river av papperet. I paketet finns en låda med lock på. Nomi lyfter av locket och sticker ner handen i lådan. Hon känner något mjukt och nu förstår hon vad det är.

- 2 Svara på frågorna.

- a) Vad händer först?
☐ Nomi känner något mjukt i lådan.
☒ Nomi får ett paket.
☐ Nomi förstår vad som finns i lådan.
- b) Vad gör Nomi innan hon kan riva av papperet?
 Hon knyter upp snöret.
- c) Vad gör Nomi efter att hon har lyft av locket?
 Hon sticker ner handen i lådan.
- d) När förstår Nomi vad som finns i lådan?
☐ När hon ser det. ☐ När hon hör det. ☒ När hon känner det.
- e) Vad gör Nomi först med paketet?
☐ river av papperet ☒ skakar på det ☐ knyter upp snöret

35

Orsak och verkan sidorna 36–39

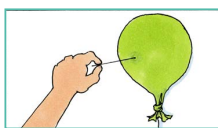
Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du lära dig att händelser inte inträffar utan vidare. Det finns alltid en orsak till att något händer. Orsak och verkan är när en händelse (orsaken) gör att något annat händer (verkan eller följden). Om du vet att det alltid är orsaken som leder till verkan, har du lättare att förstå händelseförloppet i en berättelse.

ORSAK OCH VERKAN

Varför blev det så?

Dra streck från den händelse (orsak) som gör att något annat händer (verkan).

Orsak

Verkan

36

ORSAK OCH VERKAN

Vad har hänt?

Titta först på bilden. Sätt sedan kryss vid rätt mening.

Vad har hänt? (Verkan)

Varför hände det, tror du? (Orsak)

- ☐ Mira har cyklat till skolan.
☒ Mira har kört på en vass sten.

- ☐ Aron tog ut bullarna för tidigt.
☒ Aron tog ut bullarna för sent.

- ☒ Casper kom först på en tävling.
☐ Casper tittade på en tävling.

- ☒ Polisbilen har fått motorstopp.
☐ Polisbilen har kört för fort.

37

ORSAK OCH VERKAN

Vad och varför?

Vad är orsak och vad är verkan? Sätt kryss efter varje mening.

	Orsak	Verkan
1. När Karin var fyra år bröt hon armen. Hon föll ner från ett träd.	☒	☒
2. När Marko var sex år snubblade han på en rot. Han slog huvudet i en sten.	☒	☒
3. Pingviner kan inte flyga. Deras vingar är för små.	☒	☒
4. Blixten slog ner i ett träd. Trädet började brinna.	☒	☒
5. Anna springer och skuttar varje dag. Därför har hon starka muskler.	☒	☒
6. Nadja skrev ett brev till sin mormor. Hon ville tacka för den roliga presenten.	☒	☒
7. Robin tog på sig stövlar. Det regnade.	☒	☒
8. Mamma hade tandvärk. Hon gick till tandläkaren.	☒	☒

38

ORSAK OCH VERKAN

Vems är felet?

1 Läs berättelsen.

Timo snubblade på sin katt. Katten skrek så att hunden vaknade. Hunden blev blöt i väg katten. Katten hoppade upp på bordet och slog till ett glas med svans. Glaset välte och vatten rann ner på hunden.

2 Svara på frågorna.

a) Vad är orsaken till att katten skrek?

- ☐ Hunden vaknade. ☒ Timo snubblade på den.

b) Vad är orsaken till att hunden vaknade?

- ☐ Hunden blev blöt.
☒ Katten skrek.
☐ Timo snubblade på katten.

c) Vad är orsaken till att glaset välte?

Katten slog till glaset med sin svans.

d) Vad hände när glaset välte, tror du?

- ☐ Glaset gick sönder. ☐ Ingenting hände. ☒ Hunden blev blöt.

Varför tror du så?

Det står att vattnet rann ner på hunden, och då blev den troligen blöt.

39

Förutspå sidorna 40–43

Förslag till introduktion: I det här kapitlet ska du öva på att förutspå. Det betyder att du ska gissa vad som skulle kunna hända efter det som du vet har hänt tidigare. En förutsägelse ska vara väl genomtänkt utifrån given information – det är aldrig en vild gissning! Därför måste du läsa noga så att du inte missar viktiga detaljer. Sedan ska du motivera dina förutsägelser med exempel på ledtrådar i bilden eller i texten.

TIPS TILL ELEVERNA: Sidan 43 Det gäller att hitta de meningar som hör ihop med frågan och sedan att tänka riktigt ordentligt.

FÖRUTSPÅ

Vad händer sedan?

Tänk på vad du vet om det som bilden visar.

1 Vad ska hända, tror du?

En familj ska på semester.

Varför tror du så?

De har resväskor. De är på en flygplats.

2 Vad ska hända, tror du?

Personen ska på utflykt.

Varför tror du så?

Personen packar en matsäck och sittunderlag.

3 Vad ska hända, tror du?

Familjen ska se en film.

Varför tror du så?

Familjen står vid en biograf.

40

Vinter

1 Läs berättelsen.

Det snöade hela kvällen. Det snöade hela natten. Det snöade nästa morgon också. När det slutade snöa öppnade jag dörren och tittade ut.

2 Svara på frågorna.

Vilken bild visar vad jag såg, tror du?

Varför tror du så?

Eftersom det hade snöat så länge måste det vara mycket snö på bilarna och på marken.

41

FÖRUTSPÅ

Oscar

Vad händer sen, tror du? Sätt kryss.

Oscar tar på sig hjälmen.

- ☐ Han städar sitt rum.
☒ Han tar fram sin cykel.

Oscar packar sin väska.

- ☒ Han åker till biblioteket.
☐ Han åker till simhallen.

Oscar ser inte grinden.

- ☐ Han möter en kompis.
☒ Han krockar med grinden.

Oscar blöder på knät.

- ☒ Han tar fram ett plåster.
☐ Han tar fram en bok.

42

Hönans viktiga jobb

1 Läs berättelsen.

Den lilla hönan låg på tre ägg. Hennes kropp värmdes äggen. Hon vände på äggen med sin näbb. Hon värmdes äggen runt om. En dag började äggen att spricka. Hönan hörde pip inifrån äggen.

2 Svara på frågorna.

a) Vad hände sedan, tror du?

- ☐ Hönan vände på äggen.
☒ Kycklingarna kom ut.
☐ Hönan åt upp äggen.

b) Vad händer nästa gång hönan lägger ägg, tror du?

- ☐ Hon målar äggen gula.
☐ Hon hackar med näbben på äggen.
☒ Hon värmer äggen.

c) Vad skulle hända om hönan inte värmer äggen, tror du?

Exempel: Då skulle det inte bli några kycklingar i äggen. Då skulle kycklingarna inte utvecklas så bra.

43

Repetera sidorna 44–47

Förslag till introduktion: I det här sista kapitlet ska du repetera några färdigheter som du har övat på i boken.

Sidan 44 Repetera: Dra slutsatser; Förutspå; Orsak och verkan; I rätt ordning

Sidan 45 Repetera: Huvudidé och detaljer; Dra slutsatser; Förutspå

Sidan 46 Repetera: I rätt ordning; Dra slutsatser; Orsak och verkan

Sidan 47 Repetera: I rätt ordning; Huvudidé och detaljer; Ledtrådar från andra ord

REPETERA

Lite av varje

1 Läs texten och svara på frågorna.

DRA EN SLUTSATS

Blixten går runt på en bana. Han tycker om när barnen rider på honom.

Vem är Blixten, tror du?

☐ en person ☒ en häst ☐ en fågel

2 Läs texten och svara på frågorna.

FÖRUTSPÅ

Sofia lägger ner smörgåsar och saft i en korg.

Vad ska Sofia göra sedan, tror du?

☐ åka till affären ☒ ha picknick ☐ mata fåglar

3 Läs texten och svara på frågorna.

ORSAK OCH VERKAN

Alex somnade på bussen och missade tåget.

Varför missade Alex tåget?

☐ Han tog fel buss.
☐ Han missade bussen.
☒ Han somnade.

4 Läs texten och svara på frågorna.

I RÄTT ORDNING

Bea ska flytta från Lund till Malmö. När hon var liten bodde hon i Umeå.

Var bodde Bea först?

☐ i Lund ☐ i Malmö ☒ i Umeå

44

Linus bästa leksak

1 Läs berättelsen.

Lina älskar robotar. Hon läser böcker om dem. Fast hon har många robotar, vill hon ha ännu fler. Lina leker med robotarna både ute och inne. På rasterna leker hon också med dem. Hon har till och med flera robotar på sin nya tröja.

2 Svara på frågorna.

a) Viken rubrik skulle passa till berättelsen?

☐ Linus kläder ☒ Lina gillar robotar ☐ Lina leker på rasterna

b) Vem är Lina? Dra en slutsats från berättelsen.

c) Vad önskar sig Lina nästa gång hon fyller år, tror du?

Hon önskar sig någonting med robotar.

Varför tror du så?

Exempel: Hon älskar robotar. Hon vill ha många robotar.

3 Stryk under den ledtråd i berättelsen som passar svaret i fråga 2c.

Kopiering av detta uppgiftsmaterial är tillåtet om det inte sker för kommersiella ändamål. © Sanoma Utbildning

45

REPETERA

En vanlig kväll

1 Läs berättelsen.

Varje kväll händer samma sak innan Robin somnar. Först duschar han. Sedan borstar han tänderna. Efter det kryper han ner i sängen och ropar på sin mamma eller på sin pappa. Den som kommer ska läsa en saga för honom. Annars kan han inte somna.

2 Svara på frågorna.

a) Vad gör Robin först? Sätt kryss.

☐ Han somnar. ☒ Han duschar. ☐ Han lyssnar på en saga.

b) Vad gör Robin när han har krupit ner i sängen?

Då ropar han att han är klar för kvällens sagostund.

c) Vilken mening är den bästa slutsatsen, tycker du?

☐ Robin är mörkrädd.
☒ Robin gillar sagor.
☐ Robin har många hål i tänderna.

d) Vad är orsaken till att Robin vill höra en saga?

Han måste få höra en saga för att kunna somna.

3 Stryk under den ledtråd i berättelsen som passar svaret i fråga 2d.

Kopiering av detta uppgiftsmaterial är tillåtet om det inte sker för kommersiella ändamål. © Sanoma Utbildning

46

REPETERA

Myggan

1 Läs faktatexten.

Myggan lägger ägg på hösten. På våren kläcks äggen och blir larver. En larv måste äta hud när den växer. Den nya huden är lite större än den gamla. När larven har ätit hud tre gånger blir den en puppa. Tio dagar senare har puppan blivit en färdig mygga.

2 Svara på frågorna.

a) I vilken ordning händer detta? Skriv 1, 2, 3 och 4.

1 Ägget kläcks. 2 Larven äter hud.
3 Larven blir en puppa. 4 Puppen blir en färdig mygga.

b) Vilken rubrik skulle passa till faktatexten?

☐ Hur myggor lägger ägg
☒ Från ägg till mygga
☐ Pupper

c) Vad betyder det att larven äter hud? Sätt kryss.

☐ Larven tvättar huden.
☒ Larven byter till ny hud.
☐ Larven blir en puppa.

3 Stryk under den mening i faktatexten som visar att ditt svar på fråga 2c är rätt.

47

Sanoma Utbildning

Postadress: Box 30091, 104 25 Stockholm
Besöksadress: Alströmergatan 12, Stockholm
Hemsida: www.sanomautbildning.se
E-post: info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 00
Telefax: 08-587 642 03

Plockepinn – FACIT – Ledtrådar till läsförståelse B

ISBN 978-91-523-5276-2

Illustrationer: Lou-Lou Pettersson
Grafisk form: Ann Sjögren/Typoform
Redaktör: Mia Söderberg